

**DMYTRO MOTORNYI TAVRIA STATE
AGROTECHNOLOGICAL UNIVERSITY
Faculty «Economic and Business»**

Scientific papers
**OF DMYTRO MOTORNYI TAVRIA STATE
AGROTECHNOLOGICAL UNIVERSITY
(ECONOMIC SCIENCES)**

№ 2 (42)

Melitopol, 2020

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ	EDITORIAL BOARD
051 - Економіка	051 - Economy
Кальченко С.В. – д.е.н., доцент; Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного (ТДАТУ)	Kalchenko S.V. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University (TSATU)
Карман С.В. – к.е.н., доцент; ТДАТУ	Karman S.V. – PhD, Ass. Prof., TSATU
Свиноус І.В. – д.е.н., професор, Білоцерківський національний аграрний університет	Svinous I.V. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Bila Tserkva national agrarian university
Череп О.Г. – д.е.н., професор, Запорізький національний університет	Cherep O.H. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Zaporizhzhya national university
Чернявська Т.А. – д.е.н., професор, Державна вища професійна школа, м. Конін, Польща	Cherniavska T.A. - Doctor of Economic Sciences, Professor, State Higher Professional School, Konin, Poland
071 – Облік і оподаткування	071 - Accounting and taxation
Давидюк Т.В. – д.е.н., професор, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»	Davydyuk T.V. - Doctor of Economic Sciences, Professor, National technical university "Kharkiv polytechnic institute"
Замула І.В. – д.е.н., професор, Житомирський державний технологічний університет	Zamula I.V. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Zhytomyr state technological university
Сокіл О.Г. - д.е.н., доцент, ТДАТУ	Sokil O.H. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., TSATU
Трачова Д.М. – д.е.н., доцент, ТДАТУ	Trachova D.M. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., TSATU
072 – Фінанси, банківська справа та страхування	072 – Finance, banking and insurance
Вдовенко Л.О. – д.е.н., доцент; Вінницький національний аграрний університет	Vdovenko L.O. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., Vinnytsia national agrarian university
Гривківська О.В. – д.е.н., професор; ПВНЗ «Європейський університет»	Hryvkivska O.V. - Doctor of Economic Sciences, Professor, PHEI «European University»
Давиденко Н.М. – д.е.н., професор, Національний університет біоресурсів і природокористування	Davidenko N.M. - Doctor of Economic Sciences, Professor, National university of life and environmental sciences
Демченко І.В. - к.е.н., доцент; ТДАТУ	Demchenko I.V. - PhD, Ass. Prof., TSATU
Танклевська Н.С. – д.е.н., професор, Херсонський державний аграрний університет	Tanklevska N.S. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Kherson state agrarian university
Трусова Н.В. – д.е.н., професор, ТДАТУ	Trusova N.V. - Doctor of Economic Sciences, Professor, TSATU
Тулай О.І. – д.е.н., професор, Тернопільський національний економічний університет	Tulai O.I. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Ternopil national economic university
Яцух О.О. – д.е.н., доцент; ТДАТУ	Iatsukh O.O. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., TSATU
073 - Менеджмент	073 - Management
Васильківський Д.М. – д.е.н., доцент, Хмельницький національний університет	Vasykivsky D.M. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., Khmelnytsky national university
Гудзинський О.Д. – д.е.н., професор, Національний університет біоресурсів і природокористування	Hudzynskiy O.D. - Doctor of Economic Sciences, Professor, National university of life and environmental sciences
Карпенко А.В. – д.е.н., доц., Національний університет «Запорізька політехніка»	Karpenko A.V. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., National university «Zaporizhia polytechnic»
Нестеренко С.А. – д.е.н., професор, ТДАТУ	Nesterenko S.A. - Doctor of Economic Sciences, Professor, TSATU
Синяєва Л.В. – д.е.н., професор, ТДАТУ	Synayeva L.V. - Doctor of Economic Sciences, Professor, TSATU
Судомир С.М. – д.е.н., професор, Бережанський агротехнічний інститут	Судомир С.М. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Berezhany Agrotechnical Institute
Ткач А.А. – д.е.н., Жешувська Політехніка ім. Ігнація Лукасевича, м. Ряшів, Польща	Tkach A.A. - Doctor of Economic Sciences, Polytechnic RZESOWSKIEJ, Ryashiv, Poland
075 - Маркетинг	075 - Marketing
Буднікевич І.М. – д.е.н., професор, Чернівецький національний університет	Budnikevych I.M. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Chernivtsi national university
Колокольчикова І.В. – к.е.н., доцент; ТДАТУ	Kolokolchikova I.V. - PhD, Ass. Prof., TSATU
Керімова У.К. – д.е.н., професор, Казахський національний аграрний університет, академік Національної академії наук Казахстану, м. Алмати, Казахстан	Kerimova Ukilai Kerimovna - Doctor Of Economic Sciences, Professor, Kazakh national agrarian university, academician of the National academy of sciences of Kazakhstan, Almaty, Kazakhstan
Легеца Д.Г. – д.е.н., професор, ТДАТУ	Leheza D.G. - Doctor of Economic Sciences, Professor, TSATU
Серських Н.С. – к.е.н., доцент, ТДАТУ	Serskykh N.C. - PhD, Ass. Prof., TSATU
076 – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	076 - Entrepreneurship, trade and stock-taking activities
Боравські П. – д.е.н., професор, Вармінсько-Мазурський університет, м. Ольштин, Польща	Bórawski P. - Doctor of Science, Professor, University of Warmia and Mazury, Olsztyn, Poland
Безугла Л.С. – к.н.держ.упр., доцент, Дніпровський державний аграрно-економічний університет	Bezuhla L.S. - PhD, Ass. Prof, Dnipro state agrarian and economic university
Волошук К.В. – д.е.н., професор, Подільський державний аграрно-технічний університет	Voloshchuk K.V. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Podilsky state agrarian and technical university
Михайлов А.М. – д.е.н., доцент, Сумський національний аграрний університет	Mykhailov A.M. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., Sumy national agrarian university
Севідова І.О. – д.е.н., доцент, Харківський національний аграрний університет імені В.В. Докучаєва	Sievidova I.O. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., Kharkov national agrarian university named after V.V. Dokuchaev
Яворська Т.І. – д.е.н., професор, ТДАТУ	Yavorska T.I. - Doctor of Economic Sciences, Professor, TSATU

Засновник

Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного
Факультет економіки та бізнесу

УДК 631.1(06)

Збірник наукових праць Таврійського державного
агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного
(економічні науки) / За ред. С.В. Кальченка. – Мелітополь:
Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2020. - № 2(42). –
236 с.

Голова редакційної колегії (науковий редактор):

Кальченко С.В. – д.е.н., доцент кафедри бізнес консалтингу та
міжнародного туризму

Відповідальні за випуск збірника:

Ортіна Г.В. – д-р. держ. упр., доцент, декан факультету
економіки та бізнесу
Кальченко С.В. - д.е.н., доцент кафедри бізнес консалтингу та
міжнародного туризму
Демченко І.В. – к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської
справи та страхування

Комп'ютерна верстка: Демченко І.В.

Збірник наукових праць Таврійського державного
агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного
(економічні науки) включений до Переліку наукових фахових
видань України, є науковим виданням, в якому можуть бути
опубліковані основні результати дисертаційних робіт (наказ
МОН №1328 від 21.12.2015 р.).

Друкуються за рішенням Вченої ради
Таврійського державного агротехнологічного університету
(протокол №01 від 29.09.2020 р.).

Свідцтво про державну реєстрацію друкованого засобу
масової інформації КВ №24284-14124 ПР від 24.12.2019 р.

ISSN 2519-884X

Index Copernicus Value (ICV) 2016: 47.1
Index Copernicus Value (ICV) 2017: 55.32
Index Copernicus Value (ICV) 2018: 55.94
Index Copernicus Value (ICV) 2019: 56.52

Digital Object Identifier System (DOI)

Матеріали друкуються мовами оригіналів – українською,
російською та англійською.
Погляди редколегії не завжди збігаються з позицією авторів.

Адреса редакційно-видавничого відділу:

Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного
Навчальний корпус №2, кабінет 2.206
пр-т Б. Хмельницького, 18,
м. Мелітополь, Запорізька обл.
72312, Україна
тел./факс. (0619) 42-32-01
e-mail: sp_tsatu@tsatu.edu.ua, ludsln2017@ukr.net

Підписано до друку 29.09.2020 р.
Формат 60x84/8. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman. Ум.-друк. арк. 18
Наклад 100.

Мелітопольська типографія «Люкс»
ПП Верескун В.М. св. ДК № 1125
72312, м. Мелітополь, вул. Грушевського ,10
тел. (0619) 444511

Надруковано з готового оригінал-макету у Мелітопольській
типографії «Люкс»

© Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного

Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (економічні науки)

№ 2 (42), 2020

ЗМІСТ

ЕКОНОМІКА

Басюк Д.І., Арабаджийський О.І. ТЕОРЕТИКО – МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ НА РІВНІ РЕГІОНУ	5
Васильченко О.О., Басва О.І. КОНСАЛТИНГОВА ДІЯЛЬНІСТЬ В СФЕРІ ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ: МІКРОЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТ	12
Єрмаков О.Ю., Калашнікова Г.О. ДО ПИТАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ	18
Колокольчикова І.В. СТАЛІЙ РОЗВИТОК РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ.....	27
Колокольчикова І.В., Макаренко П.М. МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ МОНІТОРИНГУ РИНКУ ПЛОДОВО – ЯГІДНОЇ ПРОДУКЦІЇ	33
Збарський В.К., Остапчук А.Д., Збарська А.В. ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ	41
Мангул О.А. ВИЗНАЧЕННЯ ПРІОРИТЕТНИХ ЗАГРОЗ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ У ДЕМОГРАФІЧНІЙ, СОЦІАЛЬНІЙ ТА ПРОДОВОЛЬЧІЙ СФЕРАХ	51
Трусова Н.В., Кальченко С.В., Терещенко М.А. ПЛАТФОРМА КОМПЛЕКСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ.....	58
Трусова Н.В., Грановська В.Г., Крикунова В.М. РИНОК ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ ТА ПОЛЯРИЗАЦІЯ ТУРИСТИЧНОЇ СИСТЕМИ	65
ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ	
Гальцова О.Л., Перезовова І.В., Максименко Т.О. ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКОГО РІШЕННЯ ПРИ ПЕРЕХОДІ НА АЛЬТЕРНАТИВНІ ДЖЕРЕЛА ЕНЕРГІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	72
Лисак О.І., Тебенко В.М., Андрєєва Л.О. ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ІНТЕРНЕТ-ТОРГІВЛІ	83
Тебенко В.М., Андрєєва Л.О., Лисак О.І. ІННОВАЦІЙНА СКЛАДОВА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНІЙ СФЕРІ.....	92

Яворська Т.І., Соболевська О.О.
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СУТНОСТІ ДОХОДІВ
ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ 101

ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

Демченко І.В., Трусова Н.В.
НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ..... 108

Захарова Н.Ю., Мазурова І.В.
ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА РОЗВИТКУ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ
УКРАЇНИ..... 113

Радченко Н.Г., Марченко К.Ю.
АНАЛІЗ РИНКУ БАНКІВСЬКОГО
КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ..... 121

Рубцова Н.М.
ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ
ПОСЕРЕДНИКІВ НА СТРАХОВОМУ РИНКУ
УКРАЇНИ..... 128

Якушева І.С.
ІНВЕСТИЦІЙНА АКТИВНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ
НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ 137

МЕНЕДЖМЕНТ

Ортіна Г.В.
ІННОВАЦІЇ ЯК ОСНОВА КРЕАТИВНОГО
РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ТА ФОРМУВАННЯ
ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ 143

Сурженко Н.В.
РОЛЬ МЕНЕДЖМЕНТУ В ІННОВАЦІЙНІЙ
ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА 151

Шевчук О.Ю.
ПРИЧИНИ ТА ПРОБЛЕМИ ПРОВЕДЕННЯ
ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ЗМІН..... 158

МАРКЕТИНГ

Аверчев О., Шабля О.С., Аверчева Н.
ОСОБЛИВОСТІ ВИРОБНИЦТВА ТА ЗБУТУ
БАШТАННИХ КУЛЬТУР У СВІТІ ТА УКРАЇНІ 164

Арестенко Т.В., Воронянська О.В., Арестенко В.В.
МАРКЕТИНГОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ
СОНЯШНИКО-ВОЇ ОЛІЇ ТА ПОВЕДІНКИ
СПОЖИВАЧА НА НЬОМУ 173

Єрмаков О.Ю.
МЕХАНІЗМИ РИНКОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ
РИНКУ ПЛОДОВО – ЯГІДНОЇ ПРОДУКЦІЇ:
ВНУТРІШНІ ТА ЗОВНІШНІ ОРІЄНТИРИ..... 180

Збарський В.К., Буряк Р.І.
ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОБНИЦТВА КУКУРУДЗИ В
УКРАЇНІ ТА ПІДВИЩЕННЯ ЇЇ ЕКСПОРТНОГО
ПОТЕНЦІАЛУ 186

Коноваленко А.С.
МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ЧИННИКІВ
МАКРОМАРКЕТИНГОВОГО СЕРЕДОВИЩА
РИНКУ 197

Куліш Т.В.
ДОСЛІДЖЕННЯ МАКРОСЕРЕДОВИЩА РИНКУ
МОЛОКА ТА МОЛОЧНИХ ПРОДУКТІВ 205

Шквиря Н.О., Сокіл Я.С.
МАРКЕТИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЯК
ІНСТРУМЕНТ ВИЗНАЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНИХ
НАПРЯМКІВ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА 217

ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

Безверхня Ю.В.
STRATEGIC GOALS OF IMPLEMENTING
MANAGEMENT ACCOUNTING IN ENTERPRISES..... 220

Ілляшенко К.В.
ACCOUNTING AND ANALYTICAL SYSTEM OF
THE ENTERPRISE IN THE ASPECT OF
INFORMATION SECURITY 226

**Вимоги щодо розміщення статей у Збірнику
наукових праць Таврійського державного
агротехнологічного
університету імені Дмитра Моторного
(економічні науки) 232**

УДК: 31.17.001.76; DOI: 10.31388/2519-884X-2020-42-92-100

*Тебенко В.М., к.е.н, доцент,
tebenko1973@gmail.com*

*Андрєєва Л.О., к.е.н, доцент,
cherkasova2408@gmail.com*

*Лисак О.І., к.е.н, доцент,
lysakksana@gmail.com*

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

ІННОВАЦІЙНА СКЛАДОВА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНІЙ СФЕРІ

Анотація. У статті досліджено основні тенденції сучасного етапу розвитку аграрного сектору економіки України. Проаналізовано фінансовий результат та забезпеченість сільськогосподарськими угіддями підприємств аграрної галузі. Розглянуто питання оновлення сільськогосподарської техніки. Вітчизняна аграрна галузь має значний земельний та трудовий потенціал, але його ефективне використання не можливе без зміцнення та оновлення матеріально-технічної бази.

Ключові слова: модернізація, інновація, інноваційний розвиток, техніка, ефективність, інвестиції.

JEL code classification: Q13, O31

*Tebenko V.M., PhD, ass. prof,
tebenko1973@gmail.com*

*Andriieva L.O, PhD, ass. prof,
cherkasova2408@gmail.com*

*Lysak O.I., PhD, ass. prof,
lysakksana@gmail.com*

Dmytro Motorni Tavia State Agrotechnological University

INNOVATION COMPONENT OF ENTREPRENEURSHIP AGRICULTURAL ACTIVITIES

Abstract.

Formulation of the problem. The domestic agrarian industry has considerable land and labor potential, but its effective use is not possible without strengthening and updating of the material and technical base, replacement of existing resource and labor-intensive technologies with modern material, energy and labor-saving technologies.

The transition to an innovative path of development and intensification of the agrarian sector are nowadays the main directions of its development, but also practically the only opportunities for stabilization of production, satisfaction of consumers' needs for quality food.

Research results. The volume of capital investments in Ukraine, by type of economic activity, during the 2014-2018 year increased by a total of UAH 359.3 billion, including to agriculture by UAH 47.3 billion. The volume of investment in agriculture during this period increased from 18.7 billion UAH. to UAH 66.1 billion, its share in total investments increased from 8.6% to 11.4%.

Ukrainian agrarians prefer to import equipment first of all, therefore most of the equipment in Ukraine is of foreign production. Moreover, imported equipment is technologically advanced and more expensive. In 2014 and 2015, agricultural imports were low, causing political and economic instability in the countries. During these years, farmers were afraid to invest in machinery, especially expensive, with a long payback period.

Conclusions. Investment attractiveness is significantly influenced by both the general state of the country's economy and the conditions of doing business. At the present stage, only technological modernization will be able to ensure the formation of efficient, resource-saving, environmentally friendly agriculture, which is able not only to meet the needs of the internal market, but also to lead the country to leading positions in foreign agricultural markets.

Key words: modernization, innovation, innovative development, technology, efficiency, investments.

Постановка проблеми. Вітчизняна аграрна галузь має значний земельний та трудовий потенціал, але його ефективно використання не можливе без зміцнення та оновлення матеріально-технічної бази, заміни діючих ресурсо- та трудомістких технологій на сучасні матеріало-, енерго- та трудозберігаючі технології. На сучасному етапі лише технологічна модернізація зможе забезпечити формування ефективного, ресурсозберігаючого, екологічнобезпечного сільськогосподарства, яке здатне не лише задовольнити потреби внутрішнього ринку, але і вивести країну на провідні позиції на зовнішніх аграрних ринках.

Протягом останніх п'яти років аграрний сектор економіки України підтримує тенденцію до зростання. Частка у валовій доданій вартості країни становить близько 13%, при використанні основних засобів вартістю понад 100 млрд. грн. Галузь є одною з основних бюджетотворюючих сфер економіки та займає друге місце у товарній структурі експорту (близько 40%).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням питань інновацій та інноваційного розвитку займалися такі вчені, як О. Дацій, А. Загородній, О. Кот, П. Саблук, Н. Сіренко, Н. Уколова, І. Федун, О. Шпикуляк, Й. Шумпетер та інші. Але питання інноваційного розвитку аграрної сфери виявилися недостатньо розробленими. Водночас існує необхідність комплексно розглянути основні тенденції інноваційного розвитку в аграрному секторі України у поєднанні з оцінкою їх впливу на діяльність суб'єктів господарювання.

Формулювання цілей статті. Мета статті – проаналізувати основні тенденції сучасного етапу розвитку аграрного сектору економіки України та обґрунтувати комплекс заходів щодо закріплення позитивної динаміки розвитку галузі.

Виклад основного матеріалу. Аграрна галузь є однією з найбільш важливих галузей економіки країни, яка включає різні види економічної діяльності щодо виробництва сільськогосподарської продукції, продуктів харчування, а також доставки їх до кінцевого споживача. В останні роки аграрний сектор України демонструє позитивну динаміку та збільшує обсяги виробництва сільськогоспо-

дарської продукції. Водночас з нарощуванням обсягів рослинництва, вітчизняне м'ясо-молочне виробництво знаходиться у стані стагнації.

Оновлення сільськогосподарського виробництва новими сортами, технікою, технологіями стримує низька платоспроможність сільськогосподарських товаровиробників та недостатня інформованість їх щодо новітніх досягнень вітчизняної сільськогосподарської науки. Впровадження інноваційних технологій в аграрному секторі економіки має свої особливості через велику різноманітність виробників, починаючи від дрібного селянського сектора: домогосподарства, фермерські господарства (малий бізнес), сільськогосподарські підприємства різних організаційних форм. Окрім названих суб'єктів господарювання, в останні роки створюються великі холдингові об'єднання. Всі ці організаційні структури працюють на орендованих землях з різними площами сільськогосподарських угідь – від 2 га до 10 тис. га. В названих структурах основним засобом виробництва стали земельні ділянки, орендовані у дрібних власників.

Станом на 1 листопада 2018 року в сільському господарстві працювало майже 49 тис. підприємств, з них близько 33 тис. - фермерські господарства. Частка підприємств, які мали сільськогосподарські угіддя складала 82 %. Згідно з проведеним розподілом підприємств за розміром сільськогосподарських угідь - 11076 підприємств (22,5 % до загальної кількості) мали площу сільськогосподарських угідь від 20 до 50 га. Загальний розмір цієї площі складає 417,3 тис.га, (2,1 % до загальної площі сільськогосподарських угідь). Частка підприємств, які здійснювали свою діяльність на площі більш 10 тис.га складає лише 0,4 % (180 підприємств). В розпорядженні цих підприємств знаходиться близько п'ятої частини всіх угідь - 3977,6 тис.га.

Фінансовий результат до оподаткування по підприємствам які здійснювали сільськогосподарську діяльність в Україні в 2018 році склав 67170,8 млн. грн., що менше рівня попереднього року на 1435,7 млн. грн. Найвищий фінансовий результат був отриманий сільськогосподарськими підприємствами в 2015 році - 101996,1 млн. грн., найгірший в

2014 році – 21495,9 млн. грн. Підприємства, діяльність яких була прибутковою, в країні в останні роки складають 87 %. Рівень рентабельності всієї діяльності в 2018 році склав 13,5 %, що менш рівня попереднього року на 3 пункти, та більш рівня 2014 року на 4,2 пункти [1].

Рівень рентабельності операційної діяльності сільськогосподарських підприємств в 2018 році склав 18,5 %, що менше рівня попереднього року на 4,7 пункти, та рівня 2014 року 2,9 пункти. Водночас можна простежити зменшення кількості найманих працівників: по відношенню до попереднього року на 14,6 тис. осіб, по відношенню до 2014 року на 54,3 тис. осіб.

Інноваційний розвиток аграрного виробництва України на даний час відбувається головним чином за рахунок внутрішньої мотивації суб'єктів господарювання, де основним джерелом фінансування інноваційної діяльності виступають власні кошти підприємств. Умови сьогодення орієнтують товаровиробників аграрного сектору на самостійне подолання кризових явищ та вирішення проблем, винятково шляхом підвищення економічної ефективності виробництва. Економічний розвиток в цих умовах відбувається не стільки завдяки кількості витрачених факторів виробництва, скільки підвищенням їхньої якості.

Перехід на інноваційний шлях розвитку та інтенсифікація аграрного сектору стають в сучасних умовах господарювання не тільки головними напрямками його розвитку, але й практично єдиними можливостями для стабілізації виробництва, задоволення потреб споживачів в якісних продуктах харчування.

Вирішальною умовою модернізації є активізація інноваційної діяльності виробників. Наразі Україна знаходиться в умовах наздоганяючої модернізації та обмежених інвестиційних ресурсів. Така ситуація потребує чіткого визначення перспектив і напрямів інноваційного розвитку аграрного сектору, а отже, інформації, що характеризує рівень розвитку та результати інноваційної діяльності.

Негативним моментом на сучасному етапі збору та аналізу інформації є відсутність блоку статистичної інформації про стан, характер та особливості інноваційної діяльності в аграрному секторі економіки. Отримання цих важливих даних дозволить визначити основні фактори, що перешкоджають інноваційній діяльності в аграрній сфері.

Поступово багато виробників усвідомлює, що без упровадження новітніх технологій та засобів виробництва, досягнення високої ефективності й успішна робота на внутрішньому і, тим паче, зовнішньому ринках неможливі. За результатами обстеження за формою № 1ІНН, здійснювати інновації сільськогосподарським перешкождали численні фактори, які було розподілено на чотири групи (рис.1). Наведені фактори суттєво впливали на рішення більшості підприємств розвивати інноваційні проекти або стримували здійснення інноваційної діяльності протягом трьох років [2].

Основним чинником, який перешкоджає інноваційній діяльності підприємств є цінний чинник: занадто високі витрати на проведення інноваційної діяльності, відсутність вільних коштів у розпорядженні підприємства. В цілому розробка та впровадження інновацій є достатньо дорогим заходом, і підприємства, які зайняті науковими розробками та дослідженнями, повинні вкладати кошти в технічне обладнання та заробітну плату висококваліфікованого персоналу.

Розвиток агропромислового комплексу на інноваційній основі не може відбуватися без залучення кредитів та інвестицій. В Україні більшість інвестицій здійснюється в капітальній формі, тому визначимо, як змінилась кількість капітальних інвестицій в країні протягом останніх 5 років (рис. 2). Обсяг капітальних інвестицій в Україні, за видами економічної діяльності, на протязі 2014-2018 років збільшився загалом на 359,3 млрд. грн, в т.ч. в сільське господарство на 47,3 млрд. грн.

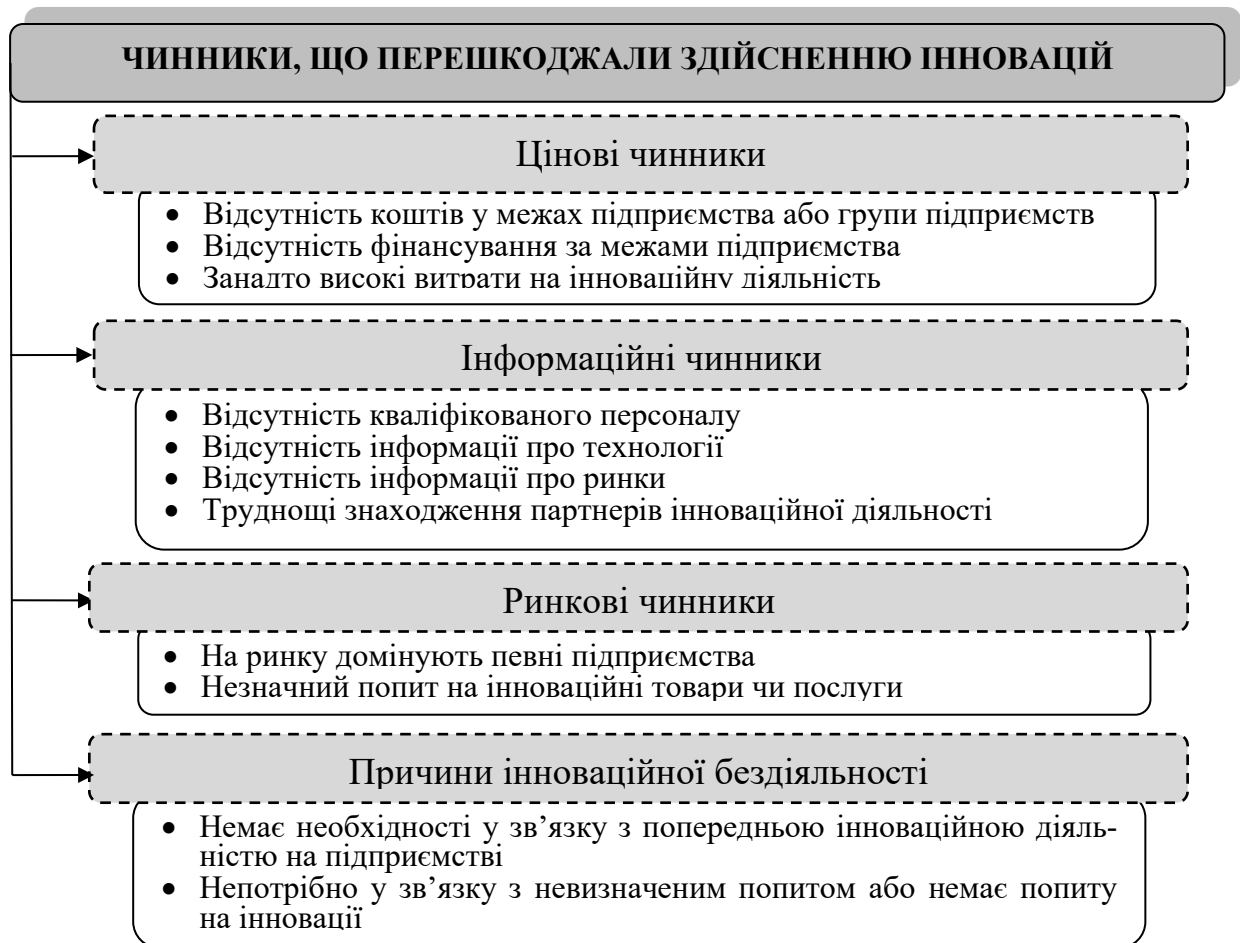

Рис. 1. Чинники, що перешкоджають здійсненню інновацій [3]

Обсяг капіталовкладень в сільське господарство за цей період підвищився з 18,7 млрд. грн. до 66,1 млрд. грн., його частка в загальному обсязі капіталовкладень зросла відповідно з 8,6 до 11,4 %.

Провідними сферами економічної діяльності, за обсягами освоєння капітальних інвестицій, у 2018 році залишаються: промисловість – 34,5%; сільське, лісове та рибне

господарство – 11,42 %; будівництво – 9,68 %; оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – 8,95 %, транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність – 8,65 %; державне управління й оборона, обов'язкове соціальне страхування – 7,7 %, інформація та телекомунікації – 5,2% [5].

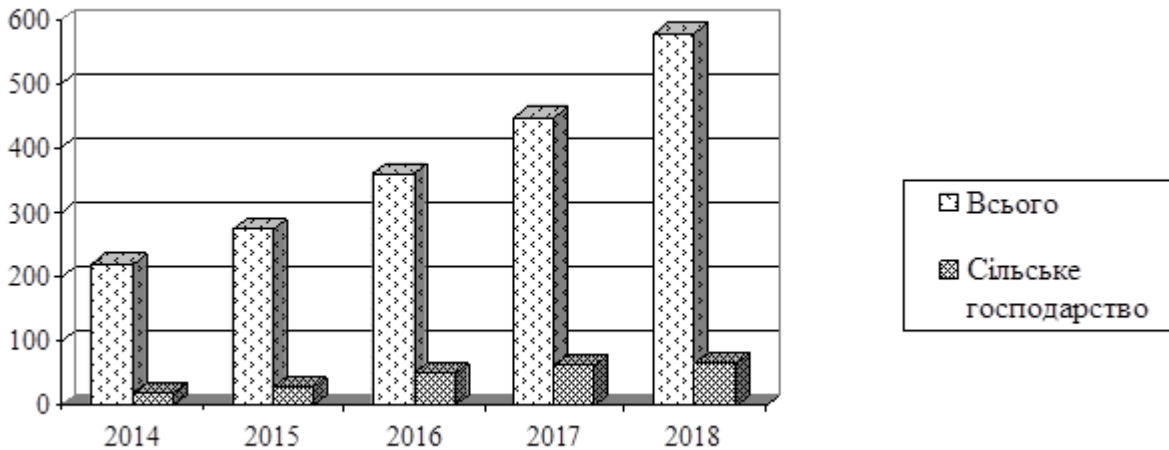

Рис. 2. Динаміка капітальних інвестицій, млрд. грн. [4]

У міжнародній практиці накопичений певний досвід визначення рейтингу країн світу за багатьма категоріями, розробляються різні комплексні індикатори науково-технічного та інноваційного розвитку.

В даних рейтингу Doing Business -2019 Україна піднялась на 5 пунктів і посіла 71 позицію зі 190 країн світу. Найбільше зростання продемонстровано в таких категоріях: оподаткування (зростання на 110 позицій, 54 місце), міжнародна торгівля (+70 позицій, 78 місце) і захист прав інвесторів (+56 позицій, 72 місце). В рейтингу Глобальної конкурентоспроможності економіки (Global Competitiveness Index) Україна посіла 83 місце зі 140 країн. Серед категорій цього рейтингу розглядалися: рівень адаптації сучасних технологій, динаміка бізнесу, здатність

до інновацій, за якими Україна посіла відповідно 77, 86 та 58 місця.

Основний капітал підприємства є рушійною силою його розвитку і потребує постійного оновлення на основі дії складного ринкового механізму. Проте забезпеченість вітчизняної економіки сучасною матеріально-технічною базою є вкрай низькою.

Українські аграрії віддають перевагу в першу чергу імпортній техніці, тому більшість техніки в Україні – закордонного виробництва. Більше того імпортне обладнання є технологічно досконалішим та дорожчим. Згідно з даними Інформаційно-аналітичного порталу АПК України за період 2014-2018 років (рис. 3) можна простежити кількість придбаної сільськогосподарської техніки в Україні.

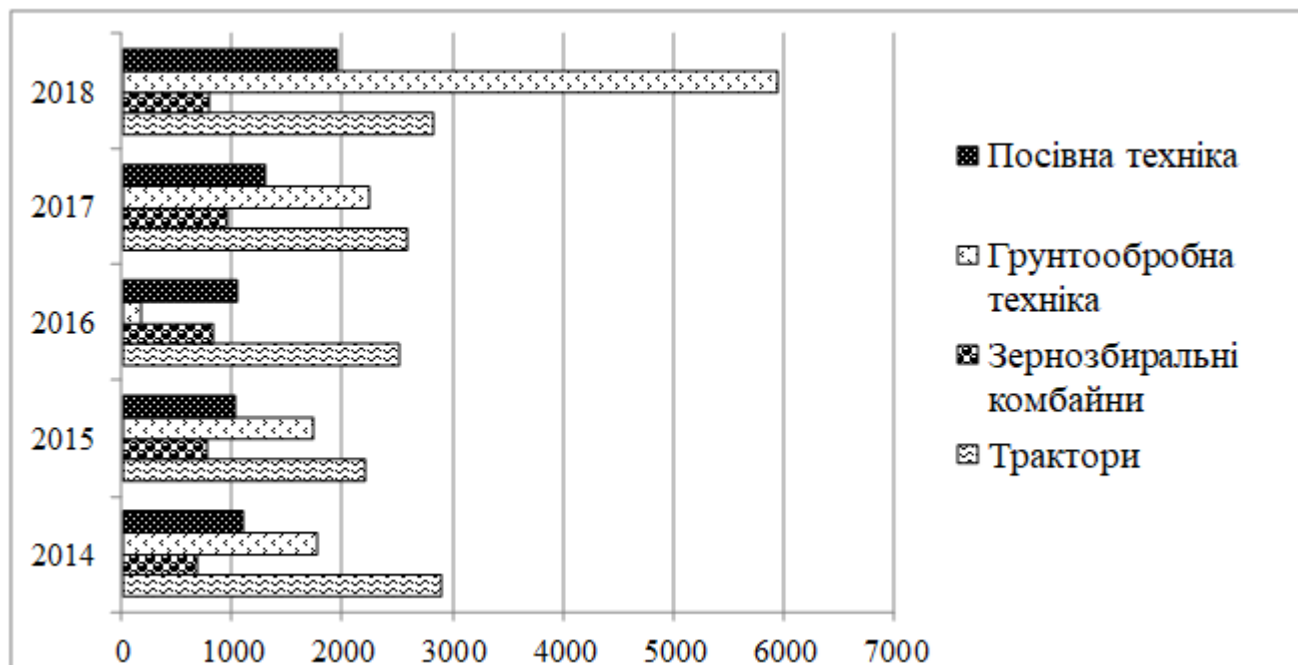

Рис. 3. Динаміка придбання сільськогосподарської техніки, од.[6]

У 2014 та 2015 роках спостерігались низькі обсяги імпорту аграрної техніки, причиною чого була політична та економічна нестабільність в країні. В ці роки аграрії побоювалися інвестувати в техніку, особливо в коштовну, з довгим періодом окупності (це насамперед трактори, комбайни та самохідні обприскувачі). В цей період українські аграрії купували найнеобхідніше обладнання. Річні об'єми імпорту сільськогосподарської техніки у 2014 та 2015 років були в середньому вдвічі нижчими показників 2013 року.

Починаючи із 2016 ситуація всередині країни почала нормалізуватися, відповідно імпорт техніки почав зростати і досягнув та навіть перевищив показники 2013 року. Таким чином, 2017 рік став рекордним за останніх 10 років із загальним обсягом імпорту сільськогосподарської техніки в 1,5 млрд. дол. США.

У 2018 році імпорт сільськогосподарської техніки склав 1,3 млрд дол. США, що на 14% менше, ніж показник за аналогічний період минулого року. Експортували сільськогосподарської техніки у 2018 році на суму 73,5 млн. дол. США, що на 17% менше, ніж за аналогічний період минулого року (88,3 млн дол. США).

За період дослідження кількість придбаних зернозбиральних комбайнів збільшилася з 688 до 795 одиниць, в тому числі кількість комбайнів іноземного виробництва збільшилася з 575 до 751 од. При цьому відсоток комбайнів вітчизняного виробництва зменшується з 12 до 6 % в загальній кількості придбаних комбайнів. На рисунку 4 можна побачити, що витрати на придбання зернозбиральної техніки збільшилися з 979,2 млн. грн. до 3409,9 млн. грн.

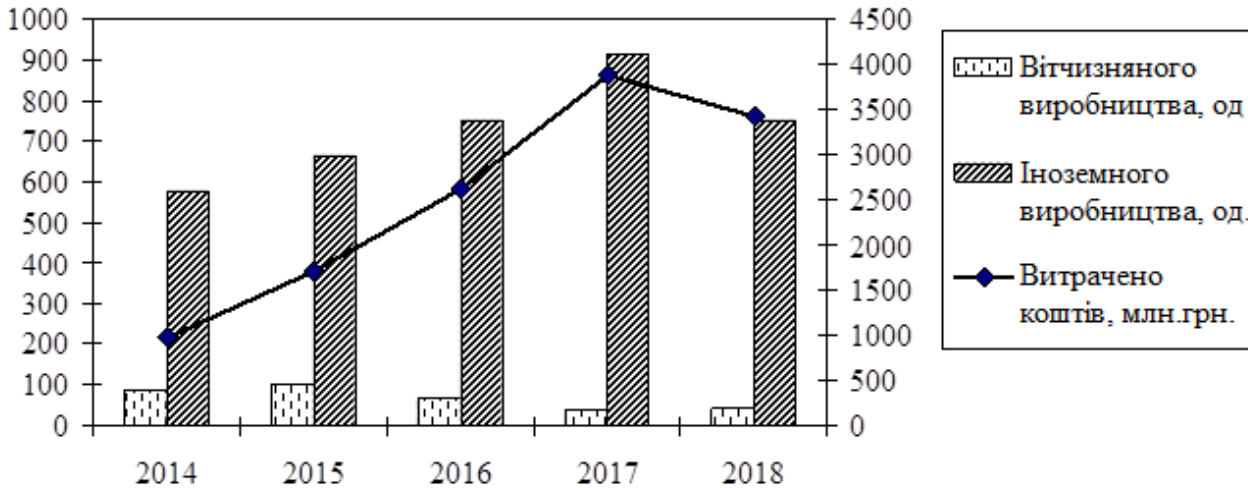

Рис. 4. Динаміка придбання зернозбиральних комбайнів в Україні

У 2018 році на 4 країни припадало 92% всіх імпортних поставок зернозбиральних комбайнів в Україну: Німеччина - 45%, Бельгія - 23%, США - 16% та Польща - 8%. Імпорт ґрунтообробної техніки значно перевищує експорт, оскільки якість вітчизняної техніки нижча порівняно із іноземними аналогами. Натомість вітчизняна техніка дешевша.

У структурі імпорту ґрунтообробної техніки за 2018 рік частка виробників з Німеччини складала 42% - роблячи її абсолютним лідером з поставок ґрунтообробної техніки в Україну. В той же час, частка продукції США складала 17%, Франції – 8%, Швеції - 7% та Китаю - 5%. Україна ж експортувала свою ґрунтообробну техніку переважно до країн

СНД, на які припало 77% від загального об'єму експорту, та 23% до Європи. Топ-3 країни-покупці української ґрунтообробної техніки: Росія – 50%, Молдова – 20%, Німеччина – 8% [7].

Кількість ґрунтообробної техніки, придбаної в 2018 році, перевищує рівень 2014 року в 3,3 рази, рівень попереднього року в 2,6 рази. Згідно з рисунком 5 можна відмітити, що українські аграрії віддають перевагу ґрунтообробній техніці вітчизняного виробництва. При цьому відсоток придбання ґрунтообробної техніки вітчизняного виробництва збільшується з 66 до 88 % в загальному придбанні. Витрати на придбання такої техніки збільшилися з 617 млн. грн. в 2014 р. до 3511 млн. грн. в 2018 р.

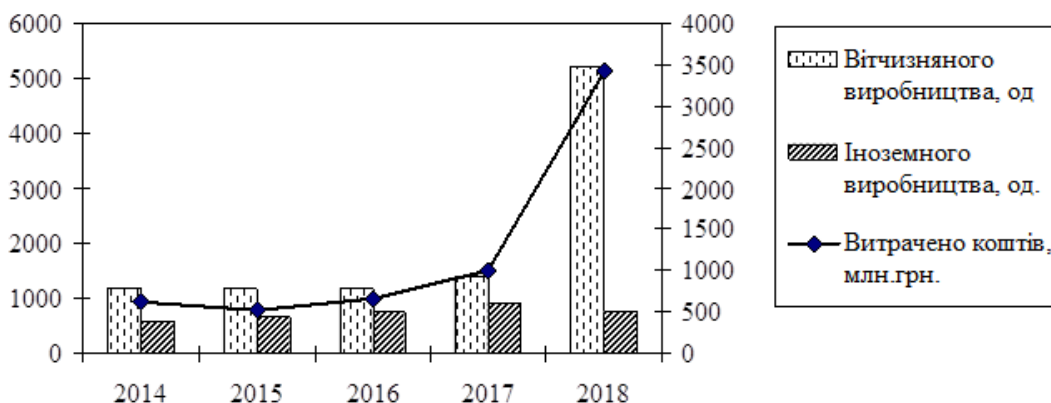

Рис. 5. Динаміка придбання ґрунтообробної техніки в Україні

За 2018 рік було імпортовано тракторів на суму 640 млн. дол. США, що майже на 8% менше ніж за аналогічний період минулого року. Із США було імпортовано 19% тракто-

рів, Німеччини - 16%, Китаю - 12%, Білорусі - 11%, Нідерландів - 10%, Франції та Польщі - 7%.

Загальна кількість придбаних тракторів в 2018 році зменшилася по відношенню до рівня 2014 року на 64 одиниці. Згідно з рисунком 6 можна стверджувати, що українські аграрії віддають перевагу тракторам інозем-

ного виробництва, частка яких збільшилася з 61 до 71 % в загальному придбанні. Витрати на придбання тракторів за період дослідження збільшилися на 3165 млн. грн.

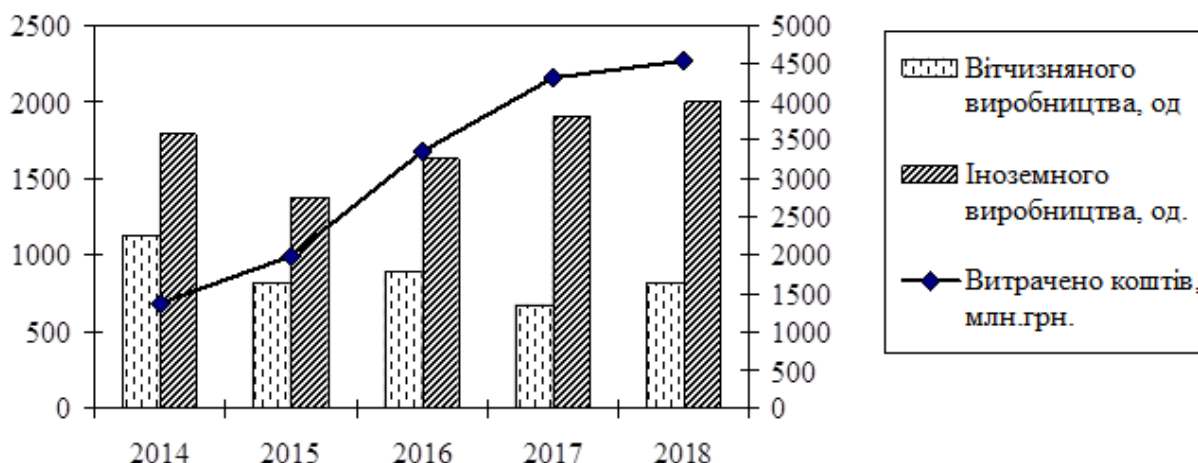

Рис. 6. Динаміка придбання тракторів в Україні

Загальна кількість придбаної посівної техніки за період дослідження збільшилася на 853 одиниць, витрати на придбання при цьому збільшилися на 1198,9 млн. грн. Згідно з рисунком 7 можна відмітити, що поступово

українські аграрії змішують акценти з іноземної техніки (60% в загальному придбанні 2014 р.) на посівну техніку вітчизняного виробництва (65% в загальному придбанні 2018 року).

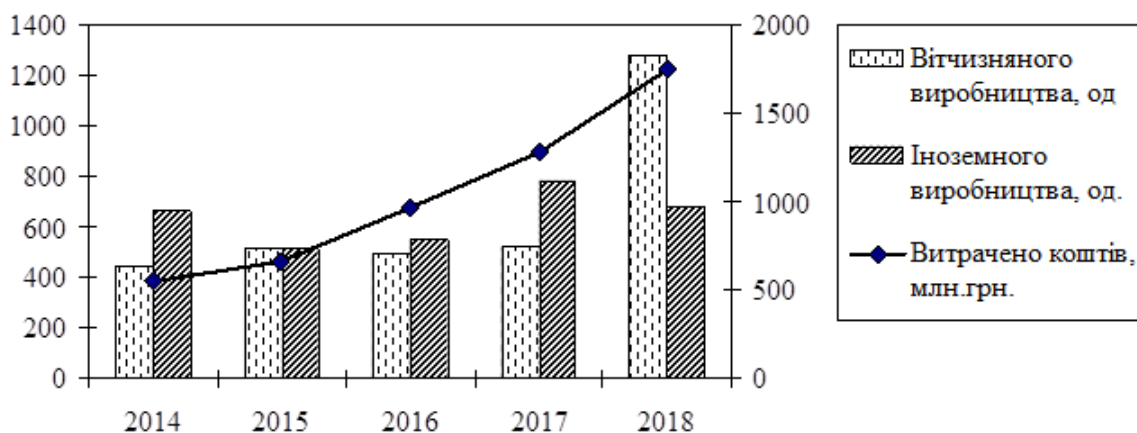

Рис. 7. Динаміка придбання посівної техніки в Україні

Сталий розвиток вітчизняного аграрного виробництва потребує нарощування обсягів інвестицій у технічне забезпечення сільськогосподарських товаровиробників. Проте його рівень тривалий час має стійку тенденцію до зниження внаслідок багатьох причин, однією з яких є відсутність достатніх власних коштів для оновлення машино-тракторного парку.

Висновки. Інноваційна діяльність є важливою складовою системи заходів щодо при-

скорення розвитку сільського господарства та підвищення його конкурентоспроможності. Інноваційна діяльність в аграрному секторі є різновидом підприємницької діяльності, тому в інноваціях мають бути зацікавлені насамперед сільськогосподарські товаровиробники. Однак незадовільні фінансові можливості більшості агропідприємств є причиною низького рівня інноваційної активності агропідприємств.

Розвиток сільськогосподарських підприємств на інноваційних засадах, на наш погляд, можливо здійснити лише на основі покращення інвестиційного клімату. На інвестиційну привабливість значно впливає як загальний стан економіки країни, так й умови ведення бізнесу. Для виходу зі ситуації, що склалася, необхідні реальна боротьба з

корупцією, дійова судова реформа для захисту прав інвесторів у судах, ефективна податкова реформа. Державою мають бути проведені реальні заходи, націлені на створення сприятливих умов розвитку всіх галузей АПК. Всі ці заходи будуть сприятимуть покращенню інвестиційного клімату в Україні.

Список літератури:

1. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Калачова І.В. Інноваційна діяльність сільськогосподарських підприємств: перешкоди та напрями розвитку / І.В. Калачова, О.В. Шубравська, К.О. Прокопенко / Теорія та методологія статистики. – 2013. - №1. – С. 10-16.
3. Наукова та інноваційна діяльність в Україні у 2017 році. Статистичний збірник // [Відпов. за випуск О.О. Кармазіна]. – К. : ДП «Інформаційно-видавничий центр Держстату України», 2018. – 177 с.
4. Стан інвестиційної діяльності в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/List>
5. Розвиток інвестиційної діяльності підприємств України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.investplan.com.ua/pdf/8_2019/8.pdf
6. Придбання сільськогосподарської техніки у 2018 році. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://agro.me.gov.ua/ua/napryamki/tehnichna-politika/zabezpechenist-materialno-tehnichnimi-resursami/pridbannya-silskogospodarskoyi-tehniki-u-2018-roci>
7. Техніка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ucab.ua/ua/doing_agribusiness/resursi_agrovirobnitstva/tehnika
8. Андреева Л.О., Лисак О.І. Проблеми та перспективи експорту аграрної продукції України / Л.О. Андреева, О.І. Лисак // *Agricultural and resource economics: international scientific e-journal*. - 2017. - Vol. 3, № 1. - С. 139-151.
9. Тебенко В.М. Розвиток інноваційного підприємництва. Тези доповідей II міжнародної науково-практичної конференції: «Соціально-економічні проблеми розвитку бізнесу та місцевого самоврядування» ТДАТУ, 2019 р. - С. 34-37.
10. Gritsaienko H. Investment of agricultural machinery in agricultural production of Ukraine / V. Didur, H. Gritsaienko, I. Gritsaienko // *Mechanization in agriculture & conserving of the resources*. – 2017. – Vol. 1. – Pp. 11-14
11. Mosiychuk T. K. Globalization impact on problems of innovation and economic security of Ukraine / I. L. Petrova, T. K. Mosiychuk // *Scientific journal The European Journal of Economics and Management*. – 2015. - № 2. – С. 130 - 136.
12. Mosiychuk T. K. Strategic directing of innovative development for national economic security / I. L. Petrova, T. K. Mosiychuk // *Scientific journal "Economics and Finance. Problems of social and economic development of business*. Publishing house "BREEZE" Montreal, Canada. – 2014. - Volume I. – С. 106 - 111.

References:

1. Ofitsiyniy veb-sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. I.V. Kalachova, O.V. Shubravskaya, K.O. (2013) Prokopenko Innovatsiina diialnist silskogospodarskykh pidpriemstv: pereshkody ta napriamy rozvytku. *Teoriia ta metodolohiia statystyky*. №1, pp. 10-16.
3. Naukova ta innovatsiina diialnist v Ukraini u 2017 rotsi. Statystychnyi zbirnyk (2018) [Vidpov. za vypusk O.O. Karmazina]. K. : DP «Informatsiino-vydavnychiy tsentr Derzhstatu Ukrainy», 177 p.
4. Stan investytsiinoi diialnosti v Ukraini. URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/List>
5. Rozvytok investytsiinoi diialnosti pidpriemstv Ukrain. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/8_2019/8.pdf
6. Prydbannya silskogospodarskoi tekhniki u 2018 rotsi. URL: <https://agro.me.gov.ua/ua/napryamki/tehnichna-politika/zabezpechenist-materialno-tehnichnimi-resursami/pridbannya-silskogospodarskoyi-tehniki-u-2018-roci>
7. Tekhnika. URL: http://ucab.ua/ua/doing_agribusiness/resursi_agrovirobnitstva/tehnika
8. Andriieva L.O., Lysak O.I. (2017) Problemy ta perspektyvy eksportu ahrarnoi produktsii Ukrainy. *Agricultural and resource economics: international scientific e-journal*. Vol. 3, № 1, pp. 139-151.
9. Tebenko V.M. (2019) Rozvytok innovatsiinoho pidpriemnytstva. Tezy dopovidei II mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii: «So-tsiialno-ekonomichni problemy rozvytku biznesu ta mistsevoho samovriaduvannia» TDATU, pp. 34-37.
10. V. Didur, H. Gritsaienko, I. Gritsaienko (2017) Investment of agricultural machinery in agricultural production of Ukraine. *Mechanization in agriculture & conserving of the resources*. Vol. 1, pp. 11-14
11. Petrova I.L., Mosiychuk T.K. (2015) Globalization impact on problems of innovation and economic security of Ukraine. *Scientific journal. The European Journal of Economics and Management*. № 2, pp. 130 - 136.
12. Mosiychuk T.K., Petrova I.L. (2014) Strategic directing of innovative development for national economic security. *Scientific journal "Economics and Finance. Problems of social and economic development of business*. Publishing house "BREEZE" Montreal, Canada. Volume I., pp. 106 - 111.